

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра культурології та медіакомунікацій

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Програма та навчально-методичні матеріали
з навчальної дисципліни

Галузь знань – 03 Гуманітарні науки

Спеціальність – 034 Культурологія

Освітньо-професійна програма – Фундаментальна та прикладна культурологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Харків, 2023

УДК 378.147:7/9

М 54

Друкується за рішенням Науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 5 від 19.12.2023 р.)

Рекомендовано до видання рішенням ради
факультету культурології та соціальних комунікацій (протокол № 6 від 29.11.2023 р.)

Рекомендовано кафедрою культурології
(протокол № 7 від 04.11.2023 р.)

Рецензенти:

О.М.Білик - доктор педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Харківської державної академії культури

Н.С.Бедріна – канд. культурології, доцент, доцент кафедри аудіовізуального мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Розробник:

М.О. Жигайло, канд. культурології, викладач

М 54

Методика викладання гуманітарних дисциплін : прогн. та навч.-метод. матеріали з навч. дисципліни для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 034 «Культурологія», ОПП «Фундаментальна та прикладна культурологія» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соц. комунікацій, Каф. культурології та медіакомунікацій ; [розроб. Жигайло М. О.]. Харків : ХДАК, 2023. 26 с.

УДК 378.147:7/9(073)

І. РЕКВІЗИЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки, Спеціальність: 034Культурологія	Обов'язкова	
Розділів - 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		4-й	–
		Семестр	
		7-й	–
Аудиторних годин для денної форми – 30; самостійної роботи – 60.	Освітньо-професійна програма: Фундаментальна та прикладна культурологія	Лекції	
		10 год.	–
		Практичні	
	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	20 год.	–
		Самостійна робота	
		60 год.	–
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Методика викладання гуманітарних дисциплін» націлена на формування уявлення про освітні технології, орієнтацію в інноваційній освітній діяльності, оволодіння методикою викладання гуманітарних дисциплін у закладах освіти.

Мета. У межах реалізації компетентісного підходу підготовки фахівців, навчальна дисципліна спрямована на забезпечення інтегрованого результату, пов'язаного з опануванням сучасних освітніх технологій, методології викладання гуманітарних дисциплін у закладах освіти, формування таких гнучких навичок (*soft skills*) як лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, логічно, системно і креативно мислити тощо.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності

ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

Програмні результати навчання

ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН 10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.

ПРН 11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.

ПРН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

Критерії оцінювання результатів навчання:

1. Високий рівень знання матеріалу курсу (90 – 100 балів, А, відмінно):
 - вільне володіння понятійним апаратом,
 - вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на різні питання;
 - високий рівень виконання програмних завдань.
2. Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74 – 89 балів, С, В, добре):
 - добре володіння основними термінами і поняттями,
 - досить вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на основні питання;
 - добрий рівень виконання програмних завдань.
3. Посередній рівень знання матеріалу курсу (60 -73 балів, D, E, задовільно):
 - посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
 - недостатньо вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на окремі питання;
 - посередній рівень виконання програмних завдань.
4. Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35 – 59 балів, FX, незадовільно):
 - незнання основних термінів та понять,
 - незнання основного матеріалу курсу і неспроможність відповісти на більшість питань;
 - незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.
5. Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0 – 34 бали, F, незадовільно):
 - незнання основних термінів та понять,

- незнання матеріалу курсу і неспроможність відповісти на питання;
- нездатність до виконання більшості програмних завдань.

Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового заліку для денної форми здобуття освіти, участь у лекційних заняттях, виконання завдань на практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи.

II. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

1. ТЕМАТИЧНО-ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ

Навчальний матеріал поділено на два розділи, які містять 5 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

Розділ 1. Освітні технології як загальна стратегія розвитку освіти та єдиного освітнього простору включає 2 теми: Загальна характеристика сучасних освітніх технологій. Теоретичні основи проєктування інноваційних освітніх технологій; Організаційно-правові засади діяльності закладів освіти України та учасників освітнього процесу.

Розділ 2. Методика викладання гуманітарних дисциплін складається із 3 тем: Поняття про методику викладання. Методи викладання гуманітарних дисциплін; Форми організації освітнього процесу; Застосування інструментів електронного навчання у викладанні гуманітарних дисциплін.

Розділ 1.

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАГАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Тема 1. Загальна характеристика сучасних освітніх технологій. Теоретичні основи проєктування інноваційних освітніх технологій

Освітня технологія як засіб навчання, модель освітнього процесу. Подібність технологій до методів навчання. Освітня технологія як спосіб оптимального досягнення мети педагогічного процесу з використанням відповідних методів.

Структура освітніх технологій. Проблема понятійного аналізу освітніх технологій, співвідношення з поняттям «педагогічні технології». Різновиди освітніх технологій: навчальні технології, виховні технології, технології управління, інформаційно-комунікаційні технології, соціально-педагогічні технології.

Провідні методи інноваційної діяльності. Кейс-технологія як оптимальне поєднання теоретичних знань студентів з умінням самостійно орієнтуватись у ситуації. Етапи кейс-технології: ознайомлення з ситуацією; виявлення проблеми, узагальнення і аналіз інформації; розвиток гіпотез, уточнення їхньої ієрархії; формулювання альтернативних рішень; оцінка

альтернатив, виявлення переваг і недоліків кожної з них; підтвердження продуктивності рішення, обґрунтування переваг.

Технологія «портфолію» як спосіб фіксування, накопичення, оцінки і самооцінки особистих досягнень за певний проміжок часу. Дослідницькі технології. Технології проєктування освітнього середовища ЗВО. Технології моделювання професійної діяльності фахівця.

Тема 2. Організаційно-правові засади діяльності закладів освіти України та учасників освітнього процесу

Загальна характеристика навчальних закладів України. Поняття, види і типи закладів вищої освіти України. Функції, завдання та структура закладів вищої освіти України. Система закладів вищої освіти України.

Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу: Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», державних стандартів та інших актів законодавства України з питань освіти.

Організація освітнього процесу. Учасники освітнього процесу. Права та обов'язки науково-педагогічних працівників. Права та обов'язки здобувачів освіти.

Розділ 2.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 3. Поняття про методику викладання.

Методи викладання гуманітарних дисциплін

Поняття методичної роботи та методики викладання гуманітарних дисциплін, її роль в освітньому процесі. Поняття про методи та методику викладання. Предмет методики викладання гуманітарних дисциплін. Закономірності викладання та вивчення наук. Форми та методи, прийоми та засоби викладання. Функції методики викладання гуманітарних дисциплін. Специфіка викладання гуманітарних дисциплін у закладах освіти.

Поняття методів навчання. Структура об'єкта методу навчання. Метод навчання як спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності суб'єктів освітньої діяльності, спрямованої на досягнення поставлених цілей. Прийом навчання як деталь методу, часткове поняття щодо загального поняття «метод». Класифікація методів навчання. Сутність компетентнісного підходу та його методичне застосування. Національна рамка кваліфікацій. Стандарти вищої освіти. Види і структура освітніх програм. Види і структура освітньо-наукових програм. Зміст та структура навчального плану.

Тема 4. Форми організації освітнього процесу

Місце та роль лекції в освітньому процесі. Функції лекції: інформаційна, загальноосвітня, світоглядна, логіко-методологічна та методична. Види лекцій: вступна, програмна, проблемна, оглядова, настановча. Методи викладання лекції: проблемна лекція (метод проблемного навчання), бінарна лекція (метод діалогу), лекція-візуалізація (метод наочності), лекція із запланованими помилками (метод пошуку помилок), лекція-прес-конференція (метод запитань-відповідей).

Методика підготовки та читання лекції. Етапи роботи – збирання матеріалу, складання плану, аналіз та відбір матеріалів, укладання тексту, відбір додаткових прийомів, врахування психологічних основ методики викладання.

Семінар та його дидактичні цілі. Види семінарів: семінар-бесіда, семінар-заслуховування, семінар-диспут, семінар-прес-конференція тощо. Навчальні конференції. Консультації (індивідуальні та групові).

Роль практичного заняття у вивченні предметів, зміст яких спрямований на формування професійних умінь.

Типи уроків: урок формування знань, урок формування і вдосконалення навичок і вмінь, урок застосування знань, умінь і навичок, урок узагальнення та систематизації знань, урок контролю та корекції знань, умінь і навичок, комбінований урок. Типи уроків за провідним способом організації навчальної діяльності здобувачів освіти.

Складові, функції та види контролю навчальної діяльності здобувачів освіти. Контроль як дидактичний засіб управління навчанням, його спрямованість на забезпечення ефективності формування знань, умінь і навичок та стимулювання навчальної діяльності здобувачів освіти, формування у них прагнення до самоосвіти. Цільове призначення контролю: перевірка глибини та якості знань, умінь, навичок, ступеню проявлення самостійності та творчості при вирішенні практичних та теоретичних завдань; сприяння повторенню та закріпленню знань; стимулювання навчальної діяльності, активізація пізнавальних зусиль здобувачів освіти.

Складові контролю за навчальною діяльністю здобувачів освіти: перевірка (виявлення рівня знань, умінь, навичок); оцінювання (вимірювання рівня знань, умінь, навичок); облік (фіксація результатів у вигляді оцінок у журналі, заліковій книжці, екзаменаційній відомості).

Функції контролю: освітня, діагностична, стимулююча, розвивальна, управлінська, виховна, оцінювальна, самооцінювальна.

Контроль поточний та підсумковий. Попередня перевірка, поточна перевірка, тематична перевірка. Атестація здобувачів вищої освіти.

Методи контролю: усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, методи самоконтролю та самооцінки.

Індивідуальна та фронтальна перевірки знань, умінь, навичок. Підсумкові форми контролю. Рейтингова система оцінювання. Критерії оцінювання для кожного виду роботи.

Систематичність, всебічність, гласність контролю. Політика та процедура врегулювання конфліктних ситуацій (контроль за додержанням академічної етики та етикету суб'єктами освітнього процесу та освітнього середовища, врегулювання конфліктних ситуацій в освітньому процесі: запобігання та врегулювання конфлікту інтересів порядок оскарження результатів оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти тощо).

Практичне заняття № 1-7: Розробка та аналіз плану-конспекту уроку. Розробка та аналіз плану виховного заходу.

Практичне заняття № 8: Розробка методичного забезпечення поточних та підсумкових контрольних заходів.

5. Застосування інструментів електронного навчання у викладанні гуманітарних дисциплін

Зміст понять «електронне навчання» та «дистанційне навчання». Функції інструментів електронного навчання у процесі викладання гуманітарних дисциплін. Методика формування електронної сторінки навчального курсу. Структура електронної сторінки навчального курсу. Методика застосування електронного навчання у проведенні лекційних занять. Методика застосування електронного навчання у проведенні семінарських (практичних) занять. Методика застосування електронного навчання у організації самостійної роботи здобувачів освіти, поточного та підсумкового контролю.

Практичне заняття № 9-10: Специфіка проектування дистанційного курсу в межах програмного середовища дистанційного навчання.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд	с. р.		л	пр	лаб.	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАГАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ												
Тема 1. Загальна характеристика сучасних освітніх технологій. Теоретичні основи проектування інноваційних освітніх технологій	12	2	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—

Тема 2. Організаційно-правові засади діяльності закладів освіти України та учасників освітнього процесу	10	2	–	–	–	8	–	–	–	–	–	–
Разом за розділом 1	22	4	–	–	–	18	–	–	–	–	–	–
Розділ 2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН												
Тема 3. Поняття про методику викладання. Методи викладання гуманітарних дисциплін	18	2	–	–	–	16	–	–	–	–	–	–
Тема 4. Форми організації освітнього процесу	30	2	16	–	–	12	–	–	–	–	–	–
Тема 5. Застосування інструментів електронного навчання у викладанні гуманітарних дисциплін	20	2	4	–	–	14	–	–	–	–	–	–
Разом за розділом 2	68	6	20	–	–	42	–	–	–	–	–	–
Усього годин	90	10	20	–	–	60	–	–	–	–	–	–
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин:	90	10	20	–	–	60	–	–	–	–	–	–

3. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка та аналіз плану-конспекту уроку. Розробка та аналіз плану виховного заходу.	14
2	Розробка методичного забезпечення поточних та підсумкових контрольних заходів	2
3	Специфіка проектування дистанційного курсу в межах програмного середовища дистанційного навчання	4
	Усього:	20

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виховні технології навчання	10
2	Нормативно-правова база закладів вищої освіти	8
3	Методика як галузь педагогічної науки	16
4	Функції та різновиди засобів навчання	12
5	Розвиток дистанційної освіти в країнах Європи та США	14
	Усього:	60

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни передбачаються наступні методи: проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), репродуктивний; частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проєктно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси. Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення питальників, кросвордів, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.

У процесі підготовки здобувачів вищої освіти застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.

Форми контролю

Фронтальне опитування на лекційному / практичному занятті. Виконання завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії за допомогою смартфонів, ноутбуків, планшетів в глобальній інформаційній мережі Інтернет тощо. Виступ із повідомленням/повіддю на практичному занятті, здатність до особистої презентації та роботи у парі/групі. Письмовий залік.

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний контроль	Оцінювання участі у практичних заняттях
2.	Періодичний контроль	Опитування за вивченим матеріалом, взаємоконтроль (підготовка питань здобувач/здобувач)
3.	Самостійна робота	Виступ з презентацією, написання есе, питальників, аналіз літератури тощо
4.	Підсумковий контроль	Залік з урахуванням балів, отриманих за відвідування лекцій та виконання завдань до лекційного матеріалу, участь у практичних заняттях, самостійну роботу

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку за загальними для всіх здобувачів переліком питань. Під час підсумкового контролю враховуються результати роботи за усіма видами роботи упродовж всього періоду вивчення навчальної дисципліни.

Відпрацювання пропущених занять проводиться через певні види роботи (написання реферату, есе, написання доповіді з презентацією тощо) або співбесіди за змістом тем і питань, які пропустив здобувач.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни, здобутих в інших закладах вищої освіти здійснюється на основі чинного законодавства та «Положення про порядок визначення академічної різниці та перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) у Харківській державній академії культури (зі змінами)», затверджене Вченою радою ХДАК від 07.04.2023 р., протокол № 9.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточна успішність	Сам. робота	Залік	Усього
T1-T5			
45	15	40	100

Робота на практичному занятті – 0-45 балів (тема 4 – 0-37 балів; тема 5 – 0-8 балів);

Самостійна робота – 0-15 балів, (тема 1 – 0-3 бали; тема 2 – 0-3 бали; тема 3 – 0-3 бали; тема 4 – 0-3 бали; тема 5 – 0-3 бали) – підготовка доповіді / підготовка візуального матеріалу;

Підсумковий контроль – 0-40 балів

Всього: 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ІІІ. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 4. Форми організації освітнього процесу

Практичні заняття № 1-7: Розробка та аналіз плану-конспекту уроку. Розробка та аналіз плану виховного заходу (14 год.)

Мета: Сформувати навички розробки та аналізу плану-конспекту уроку та виховного заходу. Показати особливості до комунікативного та комунікативного етапів підготовки уроку, специфіку формування плану-конспекту відповідно до типу уроку, систематизації інформації, специфіку комунікації учитель-учень.

Запитання:

1. Особливості докомунікативного та комунікативного етапів підготовки уроку.
2. Типи уроків. Розробка та аналіз плану-конспекту уроку та виховного заходу.
3. Специфіка комунікації учитель-учень.

Література:

1. Артеменко В. Навчатися граючись: використання ігрових форм і методів навчання / В. Артеменко // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. 2012. № 6. С. 42-43.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1 : Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
3. Бех І.Д. Вивчення особистості учня: у 2 кн. Кн. 2. : Науково-практичні засади навчання: навчально-методичне видання. Київ : Либідь, 2003. 344 с.
4. Вайс Керол Г. Оцінювання: методи дослідження програм і політики / Пер. з англ. Р. Ткачук, М. Корчинської. Київ : Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2000. 672 с.
5. Ващенко О.П. Ефективність та необхідність модульно-рейтингової системи / О.П. Ващенко, Г.О. Грищенко, Т.М. Погорілко, І.І. Тичина // Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій технічній школі: Зб. наук. праць. Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2003. С. 65-73.
6. Гопкінз Д. Оцінювання для розвитку школи / Пер. з англ. Г. Вець. Львів: Літопис, 2003. 256 с.
7. Григораш В. Організація науково-методичної роботи в школі // Нова педагогічна думка. 2013. № 2. С. 14-20.

Практичне заняття № 8: Розробка методичного забезпечення поточних та підсумкових контрольних заходів

Мета: Показати роль методів контролю у вивченні гуманітарних дисциплін. Сформувати навички розробки поточного та підсумкового контролю.

Запитання:

1. Особливості застосування методів контролю у вивченні гуманітарних дисциплін.
2. Специфіка розробки поточного та підсумкового контролю.
3. Особливості політики та процедури врегулювання конфліктних ситуацій.

Література:

1. Гопкінз Д. Оцінювання для розвитку школи / Пер. з англ. Г. Вець. Львів: Літопис, 2003. 256 с.
2. Вайс Керол Г. Оцінювання: методи дослідження програм і політики / Пер. з англ. Р. Ткачук, М. Корчинської. Київ : Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2000. 672 с.
3. Ващенко О.П. Ефективність та необхідність модульно-рейтингової системи / О.П. Ващенко, Г.О. Грищенко, Т.М. Погорілко, І.І. Тичина // Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій технічній школі: Зб. наук. праць. Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2003. С. 65-73.
4. Ломака І. І. Методика викладання соціально - політичних дисциплін: навчально – методичний посібник для студентів Факультету історії, політології та міжнародних відносин. Галузь знань - 05 «соціальні поведінкові науки». Напрямок підготовки - 052 «політологія». Івано – Франківськ. 2016. 44 с.
5. Актуальні питання методики викладання суспільних та гуманітарних дисциплін в умовах розбудови сучасної школи // Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Суми, 28-29 березня) : електронне видання. Суми : Б.В., 2019. 72 с.

Тема 5. Застосування інструментів електронного навчання у викладанні гуманітарних дисциплін

Практичне заняття № 9-10: Специфіка проєктування дистанційного курсу в межах програмного середовища дистанційного навчання

Мета: Сформувати уявлення про специфіку проектування дистанційного курсу.

Запитання:

1. Особливості проведення лекційних, практичних та семінарських занять в межах програмного середовища дистанційного навчання (Google classroom тощо).
2. Організація самостійної роботи, поточного та підсумкового контролю.
3. Методика формування електронної сторінки навчального курсу.

Література:

1. Биков В.Ю. Інформатизація і комп'ютеризація освіти, формування комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища // Біла книга національної освіти України, ч.1.: матеріали міжнародного освітнього форуму «Артеківські діалоги». Київ, 2009. С. 48.
2. Думанський Н. О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі. 2008. Вип. 610. С. 119-125.
3. Яремко С. А. Огляд основних аспектів проектування та впровадження системи дистанційного навчання на прикладі IBM Lotus Workplace Collaborative Learning // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : мат. міжвуз. вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 43-46.
4. Бирка М.Ф. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій під час викладання суспільних дисциплін // Економіка в школі України. 2012. № 11. С. 9-15.
5. Катерняк І. Посібник з підготовки та організації електронного навчання. Київ : ФОП Демчинський О.В., 2017. 52 с.
6. Світовий досвід організації та розвитку університетської системи дистанційного навчання / Кулага І.В. , Ільницький Д.О., Стрельник С.О., Матвійчук А.В. та ін. Київ : Інститут вищої освіти КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2013. 38 с.
7. Технологія створення дистанційного курсу / за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. Київ : Міленіум, 2008. 324 с.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності здобувачів вищої освіти, які здійснюються в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі.

Основними видами самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Методика викладання гуманітарних дисциплін» є:

- робота з конспектами навчального матеріалу;
- підготовка до практичних або семінарських занять;
- написання есе, рефератів, доповідей;
- вивчення обов'язкової та додаткової літератури;
- підготовка презентацій;
- самостійне опрацювання окремих питань з курсу;
- підготовка до форм поточного та підсумкового видів контролю тощо.

У науково-дослідному аспекті реалізації інтелектуального та творчого потенціалу здобувача вищої освіти основними видами самостійної роботи є:

- виконання навчальних індивідуально-дослідних завдань;
- участь у науково-педагогічних студентських конференціях, семінарах, конкурсах;
- участь у студентських наукових товариствах (гуртках) тощо;

- написання курсових, дипломних та магістерських робіт (для випускових кафедр) тощо.

У відповідності до структури навчальної дисципліни кожна тема змістового розділу включає в себе самостійне вивчення матеріалу. Останнє націлене на розвиток у здобувачів вищої освіти самостійності у пізнавальній діяльності, оволодінні знаннями, застосуванні отриманих знань не тільки у навчанні, а й у подальшій професійній діяльності. Оволодіння навичками планування та функціональної, успішної реалізації самостійної роботи є важливим з огляду на концепцію «Навчання упродовж усього життя» як істотного елемента Зони європейської вищої освіти. Самостійна робота та робота на практичних, семінарських заняттях спрямована на оволодіння *soft skills* (т. зв. «м'якими навичками», «соціальними навичками», «універсальними навичками» чи «навичками успішності»), що дозволяють випускникам ХДАК у перспективі бути успішними на своєму робочому місці. До *soft skills* зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.

Форми виконання самостійної роботи:

- Презентація – від 10 слайдів (текстового та ілюстративного матеріалу);
- Питальник – від 10 питань;
- Тести від 10 питань (питання та 3-4 варіанти відповіді, останній рядок ключі – правильні варіанти відповідей);
- Реферат – 10-15 сторінок (титольний аркуш, актуальність теми, виклад основного матеріалу з посиланнями, висновки, список літератури, оформлений за [ДСТУ 8302:2015](#));
- Есе – від 3 сторінок (невеликий за обсягом прозовий [твір](#), що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання);
- Ілюстрації – від 10 ілюстрацій з відповідною характеристикою зображення – інформація включає коротке повідомлення щодо зображення, персоналії, об'єкту, року тощо;
- Огляд літератури – 2-3 статті або 1 монографія, яка відповідає тематиці (автор статті, назва, бібліографічні посилання за [ДСТУ 8302:2015](#), короткий опис – актуальність, виклад основного матеріалу, висновки).
- Інтерв'ю (виконується в парі бали зараховуються усім учасникам). За відповідною темою чи питанням до теми створюється короткий відео-ролик, бесіда кореспондента (інтерв'юера) з іншою особою, яка дає короткі, ємні відповіді на поставлені питання (до 10 питань).
- Відео-ролик до авторського блогу, в якому міститься повідомлення щодо теми чи питання до теми, огляду рекомендованої літератури до теми. Ролик може містити елементи запропонованих варіантів виконання самостійної роботи.
- Інший варіант виконання самостійної роботи (попередньо узгоджений з викладачем).

Тема 1. Виховні технології навчання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 10 год.

Мета: Сформувані уявлення про традиційні та інноваційні виховні технології.

Запитання:

1. Специфіка та критерії виховних технологій.
2. Поняття інноваційних процесів у системі навчання та виховання у працях.
3. Інноваційні процеси у системі навчання та виховання у працях К. Ангеловські, Х. Барнет, Д. Гамільтон, Н. Гоос, У. Кінгстон, М. Майлз, А. Хаберман, Р. Хейвлок.

Теми есе:

- Класифікація педагогічних інновацій К. Ангеловські.
- Проблеми планування інновацій та управління інноваційними процесами у працях Х. Барнета.
- Планування інновацій через розповсюдження та використання знань.
- Фактори та джерела інноваційних процесів у працях Н. Гоос, У. Кінгстон, М. Майлз, А. Хаберман, Р. Хейвлок.
- Римський клуб та співставлення традиційного та інноваційного навчання.

Література:

1. Антонєць М. Гуманізм педагогічних нововведень В.О. Сухомлинського // Початкова школа. 1997. № 9. С. 35-38.
2. Антонова О. Є. Досвід навчання і виховання обдарованих студентів у педагогічних університетах України // Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир. 2014. С. 161-178.
3. Антонюк М. С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: науково-метод. зб. Київ, 1995. С.111-113.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1 : Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
5. Бех І. Д. Вивчення особистості учня: у 2 кн. Кн. 2. : Науково-практичні засади навчання: навчально-методичне видання. Київ : Либідь, 2003. 344 с.
6. Боришевський М. Й. Психологічні закономірності розвитку громадянської спрямованості особистості: монографія. Київ : Міленіум, 2006. 297 с.
7. Виховна робота зі студентською молоддю: навчальний посібник / за заг. ред. Т. Ю. Осипової. Одеса : Фенікс, 2006. 288 с.
8. Гайдур М. І. Підготовка майбутніх вчителів до організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів в умовах інформаційного середовища: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Ялта, 2010. 278 с.
9. Голубнича Л. О. Розвиток педагогічних технологій у дидактичній науці // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. Вип. 45. С. 14-23.
10. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ. : Либідь, 1997. 375 с.
11. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі: посібник для педагогічних працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2002. 116 с.
12. Гушко О. Педагогічні технології підготовки студентів вищих навчальних закладів // Гуманітарний вісник. 2011. № 22. С. 56-60.
13. Дичківська І. А. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
14. Дьюї Дж. Моральні принципи в освіті / пер. з англ. М. Олійник. Львів : Літопис, 2001. 32 с.
15. Педагогічна майстерність: підручник / І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос та ін. Київ : Вища школа, 1997. 349 с.
16. Ігнатович О. Теоретико-методологічні основи педагогічної інноватики // Навчання і виховання обдар. дитини: теорія та практика : зб. наук. пр. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2013. Вип. 2. С. 94-104.
17. Кисельова О. І., Єфименко А. С. Застосування технологій проблемного навчання в умовах стандартизації вищої освіти // Наука і освіта. 2013. № 1/2. С. 169-172.

18. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва : навчальний посібник. Тернополь, 1996. 436 с.
19. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 486 с.
20. Куреченко Н. Сучасні технології навчання // Директор школи. 2003. № 3. С. 58-60.
21. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць. Рівне : РДГУ, 2012. Вип. 5. С. 26-30.
22. Уайт П. Громадські чесноти і шкільна освіта : виховання громадянсько-демократичного суспільства. Київ : Вища школа, 2002. 118 с.
23. Даниленко Л.І. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти // Післядипломна освіта в Україні. 2003. №3. С. 70-74.
24. Остапчук О. Методологія інноваційних процесів – крок до розуміння сутності // Рідна школа. 2004. Листопад. С. 3-6.
25. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. К.: АСК, 2004. 192 с .

Тема 2. Нормативно-правова база закладів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 8 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку нормативно-правового регулювання у сфері вищої освіти.

Питання:

1. Нормативно-правове регулювання сфери вищої освіти.
2. Зовнішнє нормативно-правове забезпечення якості вищої освіти.
3. Внутрішнє нормативно-правове забезпечення якості вищої освіти.

Теми есе:

- Індикатори забезпечення якості вітчизняної вищої освіти.
- Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.
- Основні аспекти вдосконалення та подальшого розвитку системи забезпечення якості вищої освіти.
- Європейські стандарти щодо зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.
- Нормативно-правове забезпечення якості вищої освіти та інтеграція України до європейського освітнього простору.

Література:

1. <https://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України;
2. Чирва Г. М. Нормативно-правове регулювання діяльності закладів вищої освіти // Держава та регіони. Серія : Державне управління, 2019. № 2 (66). С. 133-139.
3. Конституція України. Конституція, Закон від 28 черв. 1996 р. Офіц. веб-портал ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України, Програма, Заходи від 3 листоп. 1993 р. № 896. Офіц. веб-портал ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.
5. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347/2002. Офіц. веб-портал ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
6. Денисенко М.П. Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи. 2013. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3819/1/20170104_Denysenko_17-24.pdf.

7. Ніколаєв Є., Длугопольський О. Реформа вищої освіти України: реалізація профільного закону в 2014–2016 pp. (Shadow Report). 2016. URL: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/HE-shadow-report-final-1.pdf>.
8. Кузьмін О.Є., Яструбський М.Я. Державне регулювання діяльності ВНЗ, його значення у забезпеченні поступального розвитку вищої освіти. С. 64.
9. Ястремська С.О. Нормативне і правове забезпечення системи дистанційної освіти в Україні. Молодий вчений. 2016. № 12.1. С. 562–566.
10. Волівач А.П. Нормативно-правове забезпечення якості освіти ВНЗ. 2017. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6765/1/MSIE2017_P234-235.pdf.
11. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 11 квітня 1997 року), ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» від 03.12.1999 р. № 1273-XIV. 1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308.
12. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (Гаага, 5 жовтня 1961 р.). Приєднання України згідно з Законом України «Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів» від 10.01.2002 р. № 2933-III. 2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_082.
13. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VII. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>.
14. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
15. Постанова КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності». 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>.
16. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. № 3773-VI. 2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3929-12>.
17. Наказ МОН № 1541 від 01.11.2013 (Редакція від 06.10.2017 р., документ z2004-13). Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства. 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2004-13>.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 924 «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності». 2011. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/924-2011-%D0%BF>.
19. «Про затвердження інструкції про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном» 26 червня 2002 р. за № 535/6823. 2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0535-02>.
20. Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту від 27 травня 2015 р. за № 614/27059. 2015. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0614-15/paran9>.
21. Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні / Л.М. Гриневич, І.Л. Лікарчук, М.В. Михайліченко та ін.; за ред. І.Л. Лікарчука. Київ : МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; Харків:Факт, 2011. 96 с.
22. Бахрушин В. Якими мають бути стандарти вищої освіти? // <http://educationua.org/ua/articles/275-yakimi-mayut-buti-standarti-vishchoji-osviti>.
23. Бахрушин В. Якими мають бути стандарти вищої освіти? // <http://educationua.org/ua/articles/289-yakimi-mayut-buti-standarti-vishchoji-osviti-2>.
24. Бех І.Д. Законопростір сучасного виховного процесу // Педагогіка і психологія. 2004. № 1. С. 33-40.
25. Державні стандарти і якість вищої освіти: навч. посібник / авт.-упоряд. Михайліченко М.В., Кудла М.В. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 172 с.
26. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова. Київ : ДП «НВЦ Пріоритети», 2014. 120 с.

Тема 3. Методика як галузь педагогічної науки

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 16 год.

Мета: Сформувати уявлення про методику як галузь педагогічної науки.

Запитання:

1. Основні принципи педагогіки як науки про освіту, виховання та навчання.
2. Зв'язок методики викладання гуманітарних дисциплін з педагогікою та дидактикою.
3. Місце методики в системі педагогічної науки.

Теми есе:

- Педагогічна система вищої освіти як об'єкт дослідження педагогіки вищої школи.
- Соціально-історична характеристика системи вищої освіти.
- Мета і завдання педагогіки вищої школи.
- Функції педагогіки вищої школи: аналітична, прогностична, проєктивно-конструктивна.
- Теоретичний і прикладний аспект педагогічних наук.
- Методологічні категорії педагогіки вищої школи (педагогічна теорія, педагогічна концепція, педагогічна ідея, педагогічна закономірність, педагогічний принцип).

Література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи: курс лекцій : модульне навчання : навч. посіб. Київ : ІСДО, 1993. 220 с.
2. Андрєєва В.М., Григора В. В. Настільна книга педагога. Харків : Основа, 2006. 352 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
4. Бех І. Д. Вивчення особистості учня: у 2 кн. Кн. 2. : Науково-практичні засади навчання: навчально-методичне видання. Київ : Либідь, 2003. 344 с.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ. : Либідь, 1997. 375 с.
6. Горєєва В. М. Основи педагогічної творчості та майстерності: курс лекцій / В. М. Горєєва, Н. В. Гузій, Л. О. Мільто та ін. Суми : ПВП «Еллада S», 2009. 255 с.
7. Григораш В. Організація науково-методичної роботи в школі // Нова педагогічна думка. 2013. № 2. С. 14-20.
8. Гушко О. Педагогічні технології підготовки студентів вищих навчальних закладів // Гуманітарний вісник. 2011. № 22. С. 56-60.
9. Дичківська І. А. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
10. Педагогічна майстерність: підручник / І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос та ін. Київ : Вища школа, 1997. 349 с.
11. Ігнатович О. Теоретико-методологічні основи педагогічної інноватики // Навчання і виховання обдар. дитини: теорія та практика : зб. наук. пр. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2013. Вип. 2. С. 94-104.
12. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва : навчальний посібник. Тернопіль, 1996. 436 с.
13. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 486 с.
14. Куреченко Н. Сучасні технології навчання // Директор школи. 2003. № 3. С. 58-60.
15. Кустова С. О., Рудик Я. М. Наукове та методичне забезпечення професійної освіти в умовах інтенсифікації навчання // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2010. Вип. 155. Ч. 2. С. 122-130.

16. Рижкова М. С., Хасанова Л. Р. Педагогічні технології: історичний аспект // Наукова скарбниця освіти Донеччини. 2013. № 1. С. 14-17.

Тема 4. Функції та різновиди засобів навчання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 12 год.

Мета: Сформувати уявлення про основні види та функції засобів навчання.

Запитання:

1. Засоби навчання як носії інформації та інструменти досягнення мети навчання.
2. Функції та різновиди засобів навчання.
3. Роль дидактичних засобів у формуванні компетентностей здобувачів освіти.
4. Різновиди наочності та специфіка використання електронних засобів навчання у викладанні гуманітарних дисциплін.

Теми есе:

- Класифікація електронних засобів навчання.
- Впровадження електронних засобів навчального призначення.
- Дидактичні ресурси у системі сучасних засобів навчання.
- Комплекс дидактичного забезпечення освітньої діяльності як умова формування ключових компетентностей.
- Дидактична система формування соціальної компетентності здобувачів вищої освіти гуманітарних спеціальностей.

Література:

1. Авраменко К. Роль інтерактивних технологій у змісті методичної підготовки майбутніх учителів / Квітослава Авраменко // Психол.-пед. проблеми сіл. школи : наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Жовтий О.О., 2012. Вип. 42, ч. 2. С. 65-68.
2. Алексеева Г. М. Інтерактивні комп'ютерні технології навчання // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2012. № 6. С. 28-31.
3. Балл Г. О. Творчість як атрибут культури і особистості. Проблеми і напрями розвитку особистісної готовності педагогічних працівників та учнів професійного ліцею до творчої та інноваційної діяльності // Збірн. наук.-метод. матеріалів. Київ: ІПППО АПН України та УПТО ГУОН КМДА, 2006. С. 19-26.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1 : Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
5. Бех І. Д. Вивчення особистості учня: у 2 кн. Кн. 2. : Науково-практичні засади навчання: навчально-методичне видання. Київ : Либідь, 2003. 344 с.
6. Горбатюк О. В. Особистісно орієнтований підхід до навчання в ВНЗ у сучасних умовах // Зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2014. Вип. 20. С. 252-253.
7. Корінна Л. В., Россохіна Л. Р. Проблемно-пошукове навчання як форма активізації творчої діяльності учнів // Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2012. № 7. С. 14-18.
8. Красікова Т. І. Застосування інформаційних технологій на лекційних заняттях у вищій школі // Пед. процес: теорія і практика : збірник наукових праць. Київ : Едельвейс, 2013. Вип. 1. С. 84-89.
9. Кривонос О. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні : навч.-метод. посіб. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2013. 182 с.

10. Мардарова І. К. Особистісно-орієнтоване навчання студентів засобами комп'ютерних технологій // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закл. освіти : збірник наукових праць. Рівне : РДГУ, 2014. Вип. 9. С. 40-42.
11. Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Шестоपालюк О. В. Сучасні інформаційні засоби навчання: навчальний посібник. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2004. 535 с.
12. Трегуб О. Д. Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій у проблемному навчанні // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ століття. Одеса: Грін Д.С., 2014. С. 287-294.

Тема 5. Розвиток дистанційної освіти в країнах Європи та США

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 14 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку дистанційної освіти в країнах Європи та США.

Запитання:

1. Особливості і принципи побудови дистанційного навчання в країнах ЄС.
2. Специфіка та розвиток дистанційної освіти в США.
3. Шляхи інтеграції світового досвіду використання дистанційних технологій навчання у вітчизняний освітній простір.

Теми есе:

- Дистанційне навчання: власне бачення здобувачів вищої освіти.
- Самоорганізація здобувачів освіти в умовах дистанційного навчання: переваги та недоліки.
- Центри дистанційної освіти на базі ЗВО: проблеми та перспективи розвитку.
- Дистанційне навчання в провідних закладах вищої освіти ЄС та США: загальна характеристика, особливості функціонування, переваги, недоліки та перспективи розвитку (аналіз одного ЗВО на вибір – Гарвардський університет, Массачусетський технологічний інститут, Єльський університет, Оксфордський університет тощо).
- Огляд сайту провідного закордонного ЗВО: доступність, інформативність, основні положення (аналіз сайту супроводжується скріншотами та коментарями здобувача освіти).

Література:

1. Авраменко К. Роль інтерактивних технологій у змісті методичної підготовки майбутніх учителів / Квітослава Авраменко // Психол.-пед. проблеми сіл. школи : наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Жовтий О.О., 2012. Вип. 42, ч. 2. С. 65-68.
2. Алексеева Г. М. Інтерактивні комп'ютерні технології навчання // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2012. № 6. С. 28-31.
3. Биков В. Ю. Інформатизація і комп'ютеризація освіти, формування комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища // Біла книга національної освіти України, ч.1.: матеріали міжнародного освітнього форуму «Артеківські діалоги». Київ, 2009. С. 48.
4. United States Distance Learning Association – USDLA. URL: <https://usdla.org/presidents-welcome/> (дата звернення: 13.05.2020).
5. Бекеш Ю. Р., Матієшин Л. М., Серов Ю. О. Огляд систем дистанційного навчання популярних ВНЗ України // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі : мат. 5-ої Наук.-практ. конф. (Львів, 19-21 листопада 2013 р.). Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2013. С. 44-48.

6. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : кол. монографія / В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. Київ : Атіка, 2015. С. 77-140.
7. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : мат. міжвуз. вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 12-14.
8. Даценко Г. В., Суданська З. В. Дистанційне навчання як засіб стимулювання самоосвіти // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : мат. міжвуз. вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 17-20.
9. Думанський Н. О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі. 2008. Вип. 610. С. 119-125.
10. Зміївська І. В., Обоянська Л. А. Організація взаємодії «студент-студент» в електронному навчанні // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : мат. міжвуз. вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 23-25.
11. Копняк К. В., Костурець Т. А. Складові інформаційно-освітнього середовища ВНЗ // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : мат. міжвуз. вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 28-31.
12. Огієнко О. І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід. Методичні рекомендації // Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих, 2012. 75 с. URL:http://ipood.com.ua/data/NDR/Information_technology/2012_Ogienko_recomend.pdf (дата звернення: 10.04.2020).
13. Павленко О. О. Використання дистанційного навчання в вищих навчальних закладах // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка : зб. наук. праць. 2007. Вип. 3 (21). Т. 1. С. 78-85.
14. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України // Проблеми сучасної освіти : зб. науково-методичних праць / укл. Холін Ю. В., Маркова Т. О. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. Вип. 4. С. 27-36.
15. Світовий досвід організації та розвитку університетської системи дистанційного навчання / укладачі : Кулага І. В., Ільницький Д. О., Стрельник С. О., Матвійчик А. В., Василькова Н. В., Турчанінова В. М., Єршова В. С., Тищенко М. П., Краснопольська Н. Л. Київ : Інститут Вищої освіти КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2013. 38 с. URL: [https://kneu.edu.ua/userfiles/education2_0/13-4713_verstka\(1\).pdf](https://kneu.edu.ua/userfiles/education2_0/13-4713_verstka(1).pdf) (дата звернення: 02.04.2020).
16. Яремко С. А. Огляд основних аспектів проектування та впровадження системи дистанційного навчання на прикладі IBM Lotus Workplace Collaborative Learning // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : мат. міжвуз. вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 43-46.
17. Бирка М.Ф. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій під час викладання суспільних дисциплін // Економіка в школі України. 2012. № 11. С. 9-15.
18. Васюк О. Теоретико-методичні аспекти організації дистанційної освіти // Вісник Книжкової палати України. 2011. № 2. С. 30-32.
19. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ // Проблеми підгот. сучас. вчителя : зб. наук. пр. 2013. № 7. С. 319-325.
20. Власенко Л. В. Переваги та недоліки дистанційного навчання // Професійна підготовка педагога: історичний досвід і виклики сучасності : зб. наук. пр. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. Івана Франка, 2013. С. 224-228.

21. Гризун Л. Є. Дидактичні особливості сучасного комп'ютерного підручника // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Харків : ХДПУ, 2000. Вип.13. С. 155-162.
22. Кутепова Л. М. Використання інформаційних технологій для діагностики якості навчання студентів вищих навчальних закладів // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка : зб. наук. пр. Пед. науки. 2013. № 20. С. 31-37.
23. Пушкарьова Т. О., Мельник О. М. Електронна освіта і її розвиток в Україні // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2013. № 3. С. 16-17.
24. Торба Ю. І. Дистанційне навчання як один з пріоритетних напрямів модернізації професійної освіти // Наукова скарбниця освіти Донеччини. 2013. № 3. С. 77-81.

3. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Зміст, структура та різновиди освітніх технологій.
2. Теоретичні основи проектування інноваційних освітніх технологій.
3. Провідні методи інноваційної діяльності.
4. Специфіка та критерії виховних технологій.
5. Зв'язок методики викладання гуманітарних дисциплін з педагогікою та дидактикою.
6. Місце методики в системі педагогічної науки.
7. Загальна характеристика навчальних закладів України.
8. Поняття, види і типи закладів вищої освіти України.
9. Функції, завдання та структура закладів вищої освіти України.
10. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу.
11. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.
12. Загальна характеристика європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS).
13. Роль ECTS в Європейському просторі вищої освіти.
14. Поняття методичної роботи та методики викладання гуманітарних дисциплін, її роль в освітньому процесі.
15. Предмет методики викладання гуманітарних дисциплін.
16. Поняття та структура методу навчання.
17. Класифікація методів навчання.
18. Інноваційні методи навчання.
19. Місце та роль лекції в освітньому процесі.
20. Функції лекції.
21. Методи викладання лекції. Методика підготовки та читання лекції.
22. Дидактичні цілі та види семінарів.
23. Роль практичного заняття у вивченні дисциплін.
24. Основні типи уроків.
25. Поняття, складові, функції та види контролю навчальної діяльності здобувачів освіти.
26. Цільове призначення та функції контролю.
27. Складові контролю за навчальною діяльністю здобувачів освіти.
28. Види контролю (поточний, підсумковий, атестація).
29. Методи контролю за навчальною діяльністю здобувачів освіти.
30. Зміст понять «електронне навчання» та «дистанційне навчання».
31. Функції інструментів електронного навчання у процесі викладання гуманітарних дисциплін.
32. Методика застосування електронного навчання у проведенні лекційних, семінарських (практичних) занять.
33. Методика застосування електронного навчання в організації самостійної роботи здобувачів освіти, поточного та підсумкового контролю.
34. Особливості і принципи побудови дистанційного навчання в країнах ЄС.
35. Специфіка та розвиток дистанційної освіти в США.

36. Шляхи інтеграції світового досвіду використання дистанційних технологій навчання у вітчизняний освітній простір.

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкова

1. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Наук.-метод. центр вищ. освіти / гол. ред. В. О. Зайчук. Вип. 43 . Київ : НМЦВО, 2006. 72 с.
2. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Наук.-метод. центр вищ. освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. Вип. 42 . Київ : НМЦВО, 2006. 81 с.
3. Череповська Н. І. Медіаосвітні ресурси розвитку патріотизму і критичного мислення молоді : навч.-метод. посіб. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. 156с.
4. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. для студ. магістратури спец. "Екологія та охорона навколиш. середовища". Херсон : Олді-Плюс, 2013. 465 с.
5. Закон України про освіту // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Закон України про вищу освіту // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
7. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (наказ МОН України № 522 від 07.11.2000 р.; із змін. і доп., внесеними наказом МОН України № 994 від 11.07.2017 р.) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text>
8. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі : Монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2000. 160 с.
9. Бех І. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-методологічні засади: Навч.-метод. посібник. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
10. Бондар С., Момот Л., Липова Л., Головка М. Перспективні педагогічні технології: Навч. посіб. / за ред. С. Бондар. Рівне : Тетіс, 2003. 200 с.
11. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
12. Освітні технології : Навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. Пехоти. Київ : А.С.К., 2001. 256 с.
13. Остапчук О. Методологія інноваційних процесів – крок до розуміння сутності // Рідна школа. 2004. № 11. С. 36.
14. Пилипенко В., Коваленко О. Особистісно орієнтовані технології в школі. Харків : Основа, 2007. 160 с.
15. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Наук.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
16. Мариновська О. Науково-методичний супровід освітніх інновацій / О. Мариновська // Освітні інновації та передовий педагогічний досвід в закладах освіти Івано-Франківської області : наук.-метод. зб. / упоряд. : З. Болюк, Р. Зуб'як, О. Мариновська та ін. ; за заг. ред. Болюк З., Мариновської О., Зуб'яка Р. Івано-Франківськ : ОПППО, 2007. С. 58-125.
17. Михайличенко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології : навч. посібник. Київ : ЦК «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
18. Іванова Т.В. Культурологічний підхід до формування педагогічної майстерності // Педагогічна майстерність в закладах професійної освіти: монографія. Київ : Основа, 2003. 288 с.

Додаткова

1. Гончаров В. Опанування освітніх технологій – невід'ємний складник підготовки нового вчителя // Вища освіта України. 2012. № 3. С. 59-65.
2. Зязюн І. Педагогічна дія вчителя в умовах інтегральної освітньої технології // Теорія і практика управління соц. Системами. 2010. № 3. С. 11-21.
3. Зязюн І. А. Проективний аналіз технологій педагогічної дії // Педагогіка і психологія. 2010. № 2. С. 22-33.
4. Ковальчук Д. Система критеріїв комплексної оцінки освітніх технологій // Освіта і управління. 2011. Т. 14, Чис. 4. С. 71-82.

5. Ковальчук Д. К. Рейтингова багатокритеріальна кваліметрична оцінка освітніх технологій // Проблеми освіти : наук. зб. / ред. кол.: Є. М. Суліма та ін. Київ, 2011. Вип. 69. С. 3-8.
6. Кузь В. Г. Нова освітня парадигма - нові освітні технології // Педагогіка і психологія. 2011. № 2. С. 28-35.
7. Янкович О. Розвиток освітніх технологій у педагогічних інститутах України в 70-х роках ХХ століття // Вісн. Кн. палати. 2008. № 1. С. 41-44.
8. Інноваційні освітні технології: Івано-Франківська область : інформ. довідник / авт.-упоряд. : О.Я.Мариновська, Р.М.Зуб'як. Івано-Франківськ : Місто НВ. 2018. 68 с.
9. Урок словесності: реалізація змістових ліній Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : зб. наук.- метод. матеріалів / упоряд. : Н. Уманців, Я. Козленко, С. Худецька ; наук. ред. О. Мариновська. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2012. 270 с.
10. Освітні інновації та передовий педагогічний досвід в закладах освіти Івано-Франківської області : наук.-метод. зб. / за заг. ред. Болюк З., Мариновської О., Зуб'яка Р. Івано-Франківськ : ОПППО. 2007. 218 с.
11. Буркова Л. Ще раз про педагогічні технології // Директор школи, ліцею, гімназії. 2001. № 2. С. 54–59.
12. Єрмаков І., Пузіков Д. Життєвий проект особистості: від теорії до практики: Практико-орієнтований збірник / за ред. Л. Сохань. Київ : Освіта України, 2007. 212 с.
13. Калініна Л., Капустеринська Т. Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями. Харків : Основа, 2007. 96 с.
14. Авраменко К. Роль інтерактивних технологій у змісті методичної підготовки майбутніх учителів / Квітослава Авраменко // Психол.-пед. проблеми сіл. школи : наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Жовтий О.О., 2012. Вип. 42, ч. 2. С. 65-68.
15. Алексеева Г.М. Інтерактивні комп'ютерні технології навчання // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2012. № 6. С. 28-31.

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України
2. <http://lib-hdak.in.ua> – сайт бібліотеки Харківської державної академії культури.
3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт бібліотеки Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
5. www.gumer.info – електронна бібліотека з гуманітарних наук.
6. <http://freelib.in.ua> – безкоштовна електронна бібліотека.

Навчальне видання

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

програма та навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 034 Культурологія

Розробник:

М.О. Жигайло, канд. культурології, викладач

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 27.11.2023 р. Формат 60х84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. 7,67. Обл.-вид. арк. 8,52.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvy2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.